

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لابحه سند الحاقی (پروتکل) همکاری در زمینه مبارزه با جرایم سازمان
یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه
امنیت در دریای خزر (مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹) (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰)

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه سند الحاقی (پروتکل) همکاری در زمینه مبارزه با
جرایم سازمان یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه
مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر
(مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰))

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۳/۰۴

کد گزارش: ۱۴۰۰۱۱

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۳/۳۱

پژوهشکده شورای نگهبان

لایحه سند الحاقی (پروتکل) همکاری در زمینه مبارزه با جرایم سازمان‌یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر (مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰))

■ درباره‌ی مصوبه

«لایحه سند الحاقی (پروتکل) همکاری در زمینه مبارزه با جرایم سازمان‌یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر (مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰))» که در ابتدا «لایحه پروتکل همکاری در زمینه مبارزه با جرایم سازمان‌یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر (مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰))» نام داشت، بنا به پیشنهاد وزارت کشور در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۸/۳/۲۶ هیئت وزیران به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد.

این لایحه پس از اعلام وصول در مجلس، جهت بررسی بیشتر به کمیسیون قضایی و حقوقی ارجاع و در تاریخ ۱۳۹۹/۸/۱۲ به تصویب این کمیسیون رسید. سپس در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۴ در صحن علنی مجلس مطرح و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۱۲۲/۲۰۴۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۲ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۱۹، این مصوبه را بررسی کرد و مفاد برخی از مواد آن را مغایر با موازین شرع دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۶۳۹۵ مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۶ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه سند الحاقی (پروتکل) همکاری در زمینه مبارزه با جرایم سازمان یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر (مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰))»

ماده واحده— ...

بسم الله الرحمن الرحيم

سند الحاقی (پروتکل) همکاری در زمینه مبارزه با جرایم سازمان یافته در دریای خزر الحاقی به موافقتنامه مربوط به همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر (مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ (۱۸ نوامبر ۲۰۱۰))

دولت‌های جمهوری آذربایجان، جمهوری اسلامی ایران، جمهوری قزاقستان، فدراسیون روسیه و ترکمنستان که از این پس طرف‌ها نامیده می‌شوند، با پیروی از موافقتنامه همکاری در زمینه امنیت در دریای خزر مورخ ۲۷ آبان ۱۳۸۹ برابر با ۱۸ نوامبر ۲۰۱۰، با تأیید اهمیت توسعه همکاری دولت‌های ساحلی دریای خزر در مبارزه با جرایم و اجرای قانون، تضمین حمایت از حقوق و آزادی‌های بشر، با ابراز نگرانی در مورد گسترش جرایم سازمان یافته و همچنین پیامدهای زیان‌بار اجتماعی و اقتصادی فعالیت‌های جرایم سازمان یافته، با توجه به آمادگی متقابل برای توسعه و تقویت همکاری میان طرف‌ها بر پایه اصول و قواعد عموماً پذیرفته شده حقوق بین‌الملل، در موارد زیر توافق کردند:

ماده ۱- ...

«دیدگاه مغایرت»

اطلاق حکم مقرر شده در ذیل مقدمه‌ی این سند مبنی بر همکاری میان طرف‌ها بر پایه‌ی «اصول و قواعد عموماً پذیرفته شده حقوق بین‌الملل» از این حیث که علم اجمالی وجود دارد برخی از این اصول و قواعد بین‌المللی خلاف شرع است، مغایر با موازین شرعی است.

■ نظر شورای نگهبان

۱- اطلاق توجه به «قواعد عموماً پذیرفته شده بین‌المللی» مذکور در مقدمه معاهده، خلاف موازین شرع شناخته شد.

ماده ۱-

طرف‌ها بر اساس مفاد این سند الحاقی (پروتکل) به منظور جلوگیری، شناسایی، پیشگیری و اطلاع‌رسانی در زمینه جرایم سازمان‌یافته در حیطه صلاحیت خود، طبق تعهدات بین‌المللی و قوانین ملی دولت‌های خود، همکاری خواهند کرد.

■ دیدگاه مغایرت

اطلاق حکم ماده‌ی حاضر در خصوص همکاری کشورها طبق «تعهدات بین‌المللی»، از حیث شمول نسبت به معاهدات بین‌المللی مصوب پیش از انقلاب اسلامی، مغایر با موازین شرعی است؛ چرا که عدم مغایرت تعهدات مندرج در آن معاهدات با شرع از سوی فقهای شورای نگهبان بررسی نشده است و ممکن است متضمن احکام خلاف شرع باشند.

■ نظر شورای نگهبان

۲- در ماده (۱)، اطلاق تعهدات بین‌المللی که دولت‌ها بر اساس آنها همکاری خواهند کرد، نسبت به معاهدات پیش از انقلاب اسلامی، خلاف موازین شرع شناخته شد.

ماده ۳-

همکاری میان طرف‌ها به موجب ماده (۱) این سند الحاقی (پروتکل) با هدف مبارزه با موارد زیر انجام می‌شود:

- جرایم علیه افراد شامل جرایم علیه حیات و سلامت انسان؛
- جرایم مربوط به قاچاق انسان، به ویژه زنان و کودکان، و برداشت اندام‌های انسان

و بافت‌های بدن برای پیوند و مهاجرت غیرقانونی

- قاچاق غیرقانونی سلاح‌های گرم، مهمات، دستگاه‌های انفجاری، مواد منفجره و مواد سمی؛

- جرایم در حوزه فعالیت اقتصادی، شامل مواردی که مربوط به قانونی‌سازی (پولشویی) درآمد، از جمله عواید حاصله از جرم می‌شود؛

- تولید و فروش ارز رایج جعلی، اسناد، اوراق بهادار، و همچنین کارت‌های اعتباری یا پرداخت و دیگر اسناد پرداختی و با ارزش؛

دیدگاه مغایرت

اطلاق حکم این ماده و دیگر مواد این مصوبه در خصوص همکاری کشورها با هدف مبارزه با جرایم از طریقی مانند تبادل اطلاعات، واجد اشکال شرعی است؛ زیرا این همکاری نسبت به مواردی همچون دستگیری افراد و مجازات آنها در کشور خارجی، علاوه بر اینکه قضای غیراسلامی (چه از نظر آیین دادرسی و چه ترتیب اثر دادن به احکام دادگاه‌های آن) که فاقد اعتبار شرعی است را مورد پذیرش قرار می‌دهد، از حیث ظلم به اشخاص دستگیر شده نیز واجد اشکال شرعی حرمت اعانه یا تعاون بر اثم^۱ است.

نظر شورای نگهبان

۳- همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه دیگر اظهار نظر شده است، این لایحه از این جهت که اطلاق برخی مواد آن از جمله ماده (۳)، اعمال مقررات و تصمیمات غیرمنطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته است و مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور مقابل و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو بر خلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد و موجب ظلم به افراد خواهد شد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۱. برای توضیح بیشتر در خصوص قاعده‌ی فقهی حرمت اعانت بر اثم نک. به: (فاضل لنگرانی، محمد، القواعد الفقهیه، تهران، مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۴۰۶، ج ۴، ص ۱۷۳ (بعد)

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مد ظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی،
کوچه شهید دهقانی نیا، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

www.shora-rc.ir
nashr@shora-rc.ir